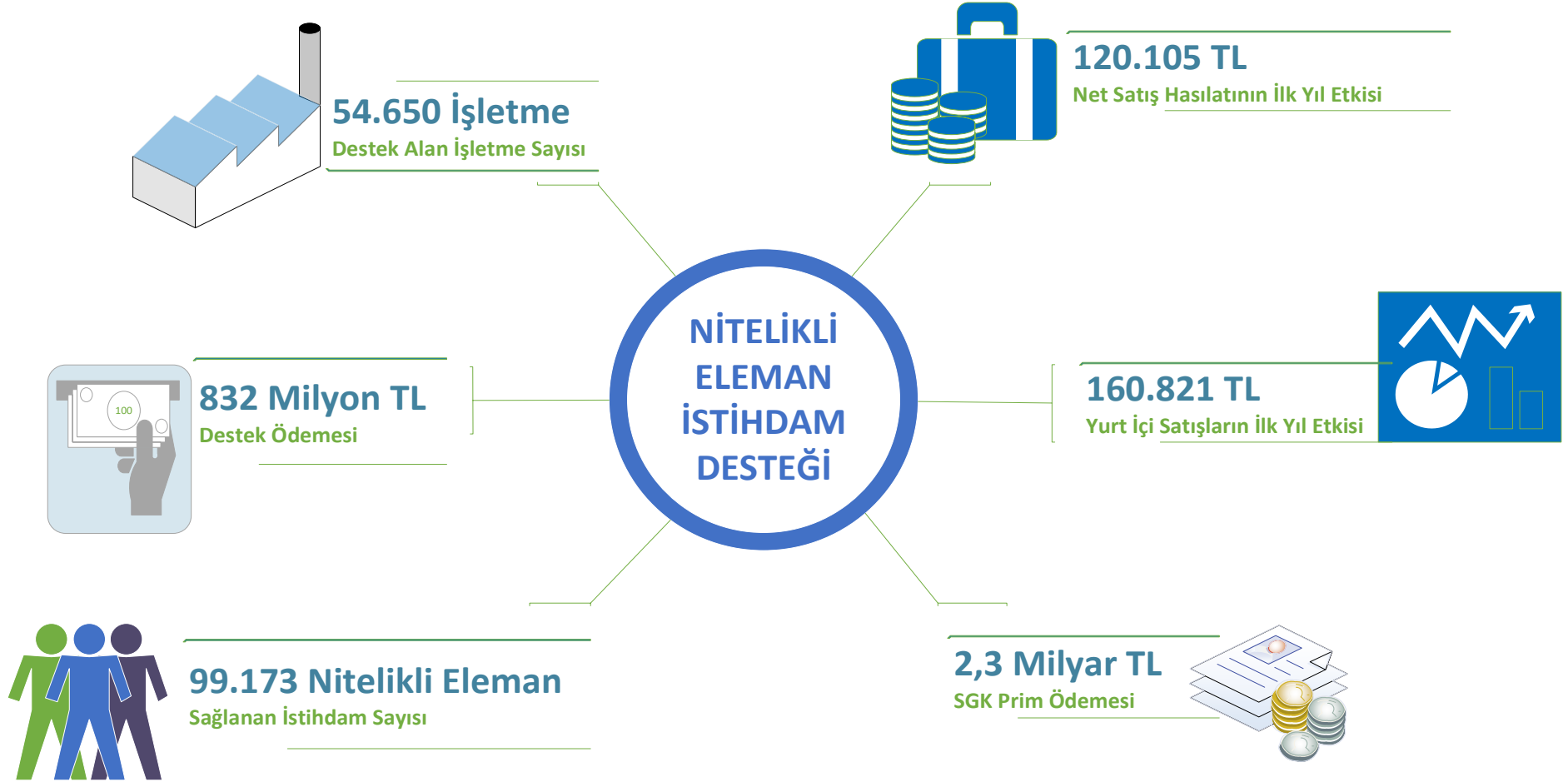

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

Nitelikli Eleman İstihdam Desteği

Nihai Değerlendirme Raporu

Nitelikli Eleman İstihdam Desteği Alan

Nitelikli Eleman İstihdam Desteği Almayan

Müdahale Grubu
Genel Destek Programına 2010 – 2018
döneminde başvuruda bulunan ve 2014 yılında
destekten ilk kez yararlanan KOBİ'ler

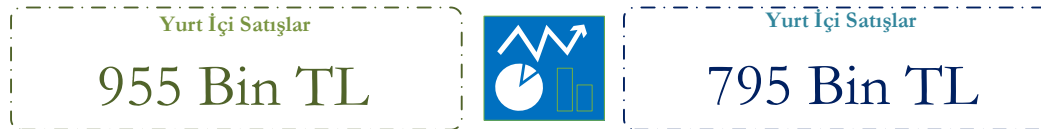
Kontrol Grubu
Genel Destek Programına 2010 – 2018
döneminde başvuruda bulunan KOBİ'lerden
Genel Destek Programının diğer desteklerinden
yararlananlar

Destek Öncesi ile Destekten 1 Yıl Sonraki Ortalamalar Arasındaki Fark

Destek Öncesi ile Destekten 1 Yıl Sonraki Ortalamalar Arasındaki Fark

Destek Öncesi ile Destekten 2 Yıl Sonraki Ortalamalar Arasındaki Fark

Nitelikli Eleman İstihdam Desteği Değerlendirme Raporu Yönetici Özeti

Genel Destek Programı – Nitelikli Eleman İstihdam Desteği, 2010 yılında yürürlüğe giren KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği'nin bir parçası olarak aynı yılın Haziran ayında uygulamaya alınmış ve 2018 yılı Ekim ayına kadar desteğe başvuru kabul edilmiştir. KOSGEB bünyesinde destek programlarına yönelik bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulmasını müteakip uygulama süreci sona eren bazı destek programları için değerlendirme çalışmaları yürütülmesine başlanmış olup Genel Destek Programı – Nitelikli Eleman İstihdam Desteği de bu kapsamda ilk grupta değerlendirilen desteklerden birisi olmuştur.

Desteğe yönelik yürütülen değerlendirme çalışmasına 2019 yılı Mayıs ayında başlanmış, çeşitli kesintilerle devam eden çalışmalar 2020 yılı Ağustos ayı içerisinde sona ermiş ve bu değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Raporun hazırlık sürecinde KOSGEB idaresi kayıtları ile diğer kamu kurumlarından alınan çeşitli kayıtlar bir arada kullanılmış ve ayrıca saha araştırması kapsamında anket ve görüşme yöntemleri aracılığıyla veri toplanmıştır.

Genel Destek Programı ile “ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında, küçük ve orta ölçekli işletmelerin payının ve etkinliğinin artırılması, rekabet güçlerinin ve düzeylerinin yükseltilmesi, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirilmesi” amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda geliştirilen desteklerden biri olan Nitelikli Eleman İstihdam Desteği ile KOBİ'lerde nitelikli yeni çalışanlar istihdam edilmesini sağlamak hedeflenmiştir. Nitelikli Eleman İstihdam Desteği uygulandığı süre boyunca hedef kitleye verilen toplam KOSGEB destek miktarının (kredi faiz destekleri hariç) %19'unu oluşturmuştur.

Desteğin uygulandığı süreçte 54.650 işletme destekten 64.161 kez faydalanmış olup bu işletmelere 832 milyon TL destek sağlanmıştır. İşletme başına düşen destek tutarı 15.231 TL'dir. İşletmelerin %2,2'si ise destekten 3 dönem boyunca yararlanarak desteği kesintisiz bir biçimde kullanmıştır. Destek, KOSGEB'in kamuoyu tarafından en fazla tanınan ürünlerinden biri olmuş ve işletmelerde istihdam kapasitesinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Yürütülen değerlendirme çalışması, destekte yapılan bazı revizyonların kırılma noktası niteliği taşıdığını göstermiştir. 2015 - 2016 Yıllarında yapılan çeşitli değişikliklerin desteğin gidişatını değiştirdiği hem idari kayıtlar hem de saha araştırmasından elde edilen bilgiler aracılığıyla görülmüştür. Özellikle destek üst limitinin artması ve nitelikli elemana ödenecek aylık tutarda mezuniyet bazında ayrışmaya gidilmesi desteğe olan talebi artırmış ve destek ödemesi yapılan işletme sayısı 2017 yılına geçişte %51,4 artmıştır.

Yürütülen değerlendirme çalışmasında desteğin etkisinin ortaya koyulması amacıyla çeşitli göstergelere bakılmış ve desteklenen işletmelere ilişkin şu bilgilere ulaşılmıştır:

- Desteklenen işletmelerin %90,9'u 2019 yılı Kasım ayı itibarıyla faaliyetine devam etmektedir.
- Desteklenen işletmelerin destek öncesi, destek dönemi ve destek sonrası dönemlerdeki net satış hasılatı ve yurt içi satış değerleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Net satış hasılatında destekten sonraki ilk yılda ortalama %21,8 ve ikinci yılda %18,5 artış olmuştur. Yurt içi satışlarda ise bu değerler sırasıyla %21,8 ve %17,6 olarak gerçekleşmiştir.
- Destekten yararlanan ve yararlanmayan işletmeler karşılaştırıldığında net satış hasılatı değişkeni bakımından iki grup arasındaki fark destekten bir yıl sonra ortaya çıkmıştır. Destekten yararlanan işletmelerin net satış hasılatı yararlanmayanlara göre ortalama 120.105 TL daha fazladır.
- Yurt içi satışlara bakıldığında etkinin destekten sonraki ilk iki yıl boyunca sürdüğü tespit edilmiştir. Destekten sonraki ilk yılda; destekten yararlanan işletmelerin yurt içi hasılatı yararlanmayanlara göre ortalama 160.821 TL, ikinci yılda ise 118.439 TL daha fazladır.
- Desteklenen işletmelerin istihdam kapasitesinin artması; satışları, işletmenin rekabet gücünü ve sahip olunan teknik bilgi ve kapasiteyi arttırmıştır.
- Desteğin sonu ve başındaki ölçek durumları karşılaştırıldığında; işletmelerin %71,7'sinin ölçeğini koruduğu, %16'sının ise ölçeğini büyüttüğü tespit edilmiştir.
- İşletmelerin %80'i desteğin istihdam konusunda katkısı olduğunu hatta %15,4'ü destek olmasaydı nitelikli eleman istihdam edemeyeceklerini belirtmiştir.

İşletmelerde nitelikli yeni çalışanlar istihdam edilmesini sağlama hedefi olan desteğin esnek bir yapıya sahip olmasından hareketle ülkemizdeki en kapsayıcı istihdam desteği olduğu düşünülmektedir. Destek kapsamında istihdam edilen nitelikli elemanlar ile ilgili şu bilgilere ulaşılmıştır:

- 99.173 nitelikli eleman istihdam edilmiştir. 1 ile 3 arası nitelikli eleman istihdam eden işletmelerin oranı %90'dır.
- Nitelikli elemanların mezun olduğu üniversiteler arasında ilk sırayı %18,2 ile Anadolu Üniversitesi almıştır.

- Mühendislik ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi mezunları en fazla tercih edilen kişiler olmuştur.
- Destek tarihi dikkate alındığında istihdam edilen nitelikli elemanların %54,3'ünü 30 yaş altı kişiler oluşturmuştur.
- 2020 Yılı Mart ayı itibarıyla nitelikli elemanların %21,2'si istihdam edildikleri işletmelerde çalışmaya devam ettiği görülmüştür. İşten çıkmış/çıkarılmış (%78,8) nitelikli elemanların istihdam edildikleri işletmelerde çalışma süresi ortalama 455 gündür (1 yıl 3 ay). Destek süreci sonlandıktan sonra bir müddet daha aynı işletmede çalışmaya devam eden nitelikli elemanlar için destek sonrası ortalama çalışma süresi ise 309 gün (10 ay) olmuştur.
- Desteğin uygulandığı dönemde KOBİ'lerde yeni istihdam edilen her 100 çalışandan yaklaşık 2,7'sinin Nitelikli Eleman İstihdam Desteği aracılığıyla istihdam edildiği söylenebilir.

İstihdam ettikleri nitelikli elemanlar için SGK'ye desteklenen işletmeler tarafından 2,3 milyar TL prim ödemesi yapılmıştır. Bu rakam, verilen toplam Nitelikli Eleman İstihdam Desteği tutarı ile karşılaştırıldığında, işletmelere verilen her 1 TL destek için SGK'ye 2,74 TL prim ödemesi yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun, destek aracılığıyla işletme ihtiyaçları karşılanırken kamu kaynaklarının ne kadar etkili ve verimli kullanıldığını gösterir nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

Desteğin işletmeler üzerindeki etkisini ve yararlanıcıların memnuniyet seviyelerini tespit etmek amacıyla bir anket çalışması yürütülmüştür. İşletmelerin %41,7'si nitelikli eleman ihtiyacını karşılamak, %28,8'i ise destek koşullarının cazip olması nedeniyle destekten faydalandığını belirtmiştir. İstihdam edilen nitelikli elemanların performansının beklentiyi karşıladığını belirten işletmelerin oranı %97,4, genel anlamda destekten memnun kaldığı belirten işletmelerin oranı ise %95,6'dır. En yüksek memnuniyetsizliğin ise destek limit ve oranları ile ilgili olduğu görülmüştür.

KOSGEB personeli ve işletmeler ile yapılan görüşmelerde; destek süresince bilgi sistemleri konusunda sağlanan olumlu gelişmelerin hem personelde hem de işletmelerde memnuniyet artırıcı bir etki yarattığı görülmüştür. Özellikle Bürokrasinin Azaltılması ve Mevzuatın Sadeleştirilmesi çalışmaları kapsamında 2018 yılında e-devlet uygulamalarına geçiş sağlanması olumlu karşılanmıştır. Hem KOSGEB personelinin hem de işletmelerin bu konudaki memnuniyetleri sadeleştirme çalışmalarının Nitelikli Eleman İstihdam Desteği açısından olumlu sonuç verdiğini göstermektedir.

Destek, hazırlandığı dönemin ihtiyaçları gözetilerek, nitelikli yeni çalışanlar istihdam edilmesi hedefiyle uygulamaya alınmış, uygulandığı uzun süreç boyunca değişen ihtiyaçlara uyum

sağlanabilmesi ve uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilebilmesi için birçok kez değişikliğe uğramıştır. Uzun uygulama döneminin sonunda desteğin hedefi bakımından değerlendirme yapıldığında, ülkede istihdamın artırılması bağlamında önemli katkılar sunulduğu saha araştırması ve idari kayıtlardan elde edilen verilerle anlaşılmıştır.

Her ne kadar bu çalışmanın konusu olmasa da çalışma kapsamında yürütülen görüşmelerde Nitelikli Eleman İstihdam Desteği'nin devamı niteliğinde sayılabilecek İşletme Geliştirme Destek Programı - Nitelikli Eleman İstihdam Desteği'nin memnuniyetle karşılandığına ve geçmişte yaşanan bazı sorunlara çözüm getirildiğine yönelik işaretler de alınmıştır.